

COST BENEFIT ANALYSIS

Sponsored by Jake and Karen Abilevitz in memory of Jake's Beloved Parents, ז"ל לאה בת אברהם ז"ל & אליהו בן אבא ז"ל & יהושע בן שמעון דב ז"ל and Karen's brother

1) Avos, Chapter 2, Mishna 1

Rabbi said: Which is the right way that a man should choose unto himself? One which is [itself] an honor to the person adopting it, and [on account of which] honor [accrues] to him from men.

And be thou careful with a light precept as with a grave one, for thou knowest not the grant of reward [for the fulfilment] of precepts.

Also, reckon the loss [that may be sustained through the fulfilment] of a precept against the reward [accruing] therefrom, and the gain [that may be obtained through the committing] of a transgression against the loss [entailed] thereby.

רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות

והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה

Part 1 – Easy Mitzvos

1) רבי מתתיהו היצחרי על אבות פרק ב

אמנם בראשונה אמר כי הדרך שיבור לו האדם השלם שלא יהיה לו מכשול ומקום הוא שיעיין וישקול שיהיה כבוד או תועלת לו מצד עצמו, ותועלת וכבוד לו מזולתו. במשל הכילי והנבל, יחשבהו טוב לו וכבוד מצד עצמו כי ירבה עושרו, והוא נזק לבני האדם וקלון לו מצדו. המפזר יחשב טוב לו כי יכבדוהו בני האדם בהיות להם, והוא נזק לו כי יחסר לחמו. אולם הנדיב המטיב לזולתו כפי מה שראוי, טוב לו מצדו שאינו מפזר במה שאינו ראוי, ובתתו מה שראוי שיקוה לתשלום גמול, וטוב לו מזולתו כי יכבדוהו בנדיבותו. וכן בכל המדות לקח הענין הממוצע והשוה יועיל לעצמו ולזולתו, והוא ענין ראשון. אמרו ז"ל בפ"ק דסוטה (ה ע"ב) כל השם אורחותיו בעולם הזה זוכה ביצועתו של הב"ה, שנאמר ושם דרך אראנו בישיע אלי"ם (תהלים נ, כג), אל תקרי ושם אלא ושם, והכוונה שישקלם וישום אותם טרם עשותם. והמשקולת והשווא הראשונה הוא שיעיין בדבורו ובמעשיו אם הם כולם תועלת, או יתערב בו נזק. השני, שיעיין איזה יותר יקר [א] כללי או פרטי או שלא מוגבל. באמרו תפארת יורה על שיעיין שלא יהיה שם נזק לעושה, ולא מן האדם יורה אל שיעיין שלא יהיה שם נזק לעושה ולא מן האדם בענין כללי

יען יראה בתחלת המחשבה שיעיין במשקולת זה בענין המצות, שיש מהם תועלת כללי ויש מהם לפרט לבד, מהם לגוף מהם לנפש, מהם להוה מהם לעתיד, כל זה יחשוב בתחלת המחשבה, הזהיר שישתדל בעשיית כלם ויזהר במניעת המצות והמנען, לפי שלא הושג בחקירה השכלית שכרן, שכלם הם כללים ובלתי מוגבלים. ואולם המשקולת שראוי לעשות להם הוא כנגד יצרו הרע החכמה, והוא שאם יכבד עליו עשיית אי זו מצוה ויגיעו הפסד רב בעשייתה, יחשוב שאותו הפסד הוא פרטי ומוגבל בערך שכר עשייתה. וכן אם יערב לו איזו עבירה, או יגיע לו תועלת עצום בעשייתה, יחשוב כי הוא זמני ופרטי בערך ההפסד המגיע לו. בעשייתה, כי >סגולתה בלתי נודעת אצלנו, ישתבח המסדרם היודעם ומכירם

2) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב

אחר כך אמר שראוי להזהר במצוה שייחשב בה שהיא קלה, כגון שמחת הרגל ולמידת לשון קודש, ובמצוה שהתבארה חומרתה, כמו מילה וציצית ושחיטת פסח. ושם סיבת זה, שאין אתה יודע מתן שכרן, ובאור זה הענין כמו שאספר, וזה, שהתורה כולה - ממנה מצוות עשה ומצוות לא תעשה. אמנם מצוות לא תעשה, הנה ביאר הכתוב העונש על כל אחת מהן, מלבד המעט, וחייב בקצתן מיתות, ובקצתן כרת, ומיתה בידי שמים, ומלקות, וידענו מן העונשים מצוות לא תעשה כולן, מה מהן איסורו חמור ומה מהן למטה מזה, והן שמונה מדרגות: המדרגה הראשונה, והיא החמורה שבהן - הם הדברים אשר חייב בהם סקילה. והמדרגה שלמטה מזו - מחוייבי שריפה. והשלישית - מחוייבי הרג. והרביעית - מחוייבי חנק. והחמישית - מחוייבי כרת. והששית - מחוייבי מיתה בידי שמים. והשביעית - מחוייבי מלקות. והשמינית - לאוין שאין לוקין עליהן. ומאלה המדרגות נדע גודל החטא וקוטנו. אבל מצוות עשה - לא נתבאר שכר כל אחת מהן אצל ה'. עד שנדע מה מהן יותר חשוב ומה מהן למטה מזה. אלא ציוה לעשות מעשה פלוני ופלוני, ולא יודע שכר איזה משניהם יותר גדול אצל ה'. ולפיכך ראוי להשתדל בכלן, ומפני זה העיקר אמרו: "העוסק במצוה פטור מן המצוה", מבלי הקשה בין המצוה אשר הוא עוסק בעשייתה והאחרת אשר תחלוף ממנו. ולזה גם כן אמרו: "אין מעבירין על המצוות", רצונו לומר: אם הזדמן לך מעשה מצוה, אל תעבור ממנו ותניחנו כדי לעשות מצוה אחרת

3) בית הבחירה (מאירי) מסכת אבות פרק ב

והטעם שיש מצוה קלה בעיניך שתמשך ממנה פינה מפנות התורה כמו שתאמר דרך משל שזכירת היום בקידוש של שבת הוא קל בעיניך והוא דבר משקיע בלבבות אמונת החידוש שנמשך ממנה ג"כ אמונת שני הטבעים ונמצא שיוצא ממנה מה שיוצא מעין הפסח ג"כ וכן כיוצא בזה

4) מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ב

ופירוש מצוה קלה, שהיא קלה בעיניו כמו מצות סוכה, שקראוה בראשון מע"ז [ג א] מצוה קלה, לפי שאין בה חסרון כיס. וכן מצות ציצית, קראוה בפרק התכלת [מנחות מד א], מצוה קלה, שאין בה עמל ויגיעה. אבל המצוות מצד עצמן, אין לומר בהם קלה וחמורה

והתבונן מאמרו שלא אמר שלא יעשה אדם הבדל בין מצוה למצוה לעשות החמורה בענינה קודם הקלה בענינה. אבל אמר: "הוי זהיר במצוה קלה כמצוה חמורה". ורצה בזה שמלבד עשיית המצוות וקיומם, הנה עוד יצטרך האדם שישים בעשייתם השתדלות וזריזות. והוא שם נאמר על החשק והאהבה והשמחה במעשה המצוות. כי מה שיעשה האדם בחפץ גדול ושמחה רבה יהיה זהיר לעשותו. ולכן אמר שבין שתהיה המצוה שתבא לידו קלה או חמורה תמיד יעשה מה שיעשה מהמצוות בזריזות גדול וחשק ושמחה. והודה אם כן התנא בזה המאמר שיש מצוות קלות ומצוות חמורות בענינם. ולכן אמר שלא יעזוב הקלה כדי לעשות החמורה. אבל אמר שכל מצוה אשר יעשה קלה או חמורה יעשה בזריזות וחפץ גדול, וכמאמר התנא (להלן פרק ד): "הוי רץ למצוה קלה". רוצה לומר, שאפילו שתהיה קלה יעשה במרוצה ובזריזות. ואמר בסיבת זה – "שאינ אתה יודע מתן שכרן של מצוות". ופירושו אצלי שלא ידענו אם ינתן השכר במצוות מפאת מעשה המצוה בעצמותה כדעת קצת המחברים, או אם ינתן עליהם השכר מפאת החשק והשמחה והערבות אשר יהיה לאדם במעשה המצוות, כדברי הרב ׳ן חסדאי ודעתו. ואחרי שאין אנו יודעים אמתת הדרוש הזה ראוי שנשתדל בשני הענינים יחד. רוצה לומר – בקיום המצוות ועשייתם, ושנעשה אותם באזהרה רבה ועריבות גדול. וזה ענין אומרו: "שאינ אתה יודע מתן שכרן של מצוות". רוצה לומר אם ינתן השכר על עצם או על הזריזות והעריבות המתחבר אליה.

Part 2 - Mitzvah Calculations

6) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב

אחר כן אמר: ואף על פי שלא התבאר שיעור חיוב מצוה על מצוה - יש שם דרך הקשה, וזה, שכל מצות עשה שתמצא שחייב בעבירה עליה חיוב גדול - תדע שבקיומה גם כן שכר גדול. משל זה, שהמילה וקרוב פסח ושביטה בשביעי ועשיית מעקה, כל אלו מצוות עשה, אבל חייב אשר יעשה מלאכה בשבת סקילה, ואשר יבטל המילה או הקרבן במועדו כרת, ואשר ישים דמים בביתו לאו, והוא אומר: +דברים כב ח+ "לא תשים דמים". ומזה תדע ששכר שביטה בשבת גדול מאד, יותר משכר המילה, וששכר המילה גדול אצל ה' משכר עשיית מעקה. וזה הוא ענין אומרו הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה. ואמר עוד, שתוכל ללמוד על שכר עבירה כאשר לא תעשה, והאיל וזה גם כן לא התבאר, ותוכל ללמוד מעונשה, כי החטא אשר עונש מי שיעשהו חמור - יהיה שכר הנחתו לפי אותו היחס מן החומר, כמו שהתבאר בקידושין באומרם: "כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה". וכבר בארנוהו שם

7) פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב

והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה - כי ירחש לבך דבר לאמר איך אעשה המצוה הזאת ואפסיד ממוני בזה ובזה אף אתה אמור לו: כי שכר גדול יהיה לו עליה כפלים אלף פעמים מההפסד ובזה לא ימנעך מכבוד ושכר עבירה כנגד הפסדה - פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר שכר גדול יש בעשות העבירה הזאת וארויח בה כמה וכמה והנאה גדולה יהיה לי ואיך לא אעשה אותה השמר לך ותשוב /וחשוב/ את אשר תפסיד עליה באחרית הימים והוא כפלי כפלים מאותו שתרויח עתה והצער העתיד ארוך וגדול מאד מהנאת השעה ובתתך זה אל לבך תנח ידיך מלעשות שאין אדם רוצה ברויח שיש הפסד כנגדו מרובה ממנו

8) מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ב

והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה בא לומר, שאם תפסיד על ידי קיום [ה]מצוה, כגון שנפלה לו דליקה בשבת ואינו מכבה אותה, או הנותן טר[ו]ן[!]¹פה לכלב, או המוציא הוצאות בקניית המצות וכיוצא בזה, או תבטל מסחור[ו]ן[!]²ת[!]³ך, יותר תשתכר בשכרה בעולם הבא ואף בעולם הזה. כמו שאירע לאותו חסיד שהרהר בלבו לבנות חורבה וזכר שהוא שבת ונמנע מלבנותה ועלה בה צלף והיה מתפרנס ממנו כל ימיו הוא ואנשי ביתו, כמו שנזכר בפרק שואל [שבת קנ ב]. וכן הרבה מעשים בפרק כל כתבי [שבת קיח ב], שנשתכרו בעולם הזה, מפני שהוציאו הוצאות בכבוד שבת וכן מעשה הנזכר בפרק התכלת [מנחות מד א], באותו איש שהיה מקיים מצות ציצית ופירש מעבירה, ונשתכר הרבה...

9) בית הבחירה (מאירי) מסכת אבות פרק ב

ויש לפרש שהוא מאמר אחר [בלתי] נמשך כלל לענין הוי זהיר כו' אלא מאמר מיוחד לעצמו וביאורו הוא שבא להעיר על עשיית המצות והנחת העבירות כלומר התעורר בעשיית המצות והכאב לבך במניעתך מעשייתה בהיותך מחשב בהעדרת השכר שתפסיד ויהיה בעיניך כאלו היה שכר עשייתה בידך והפסדת אותו בידיים ואפילו אם לא יגיעך לך עונש אחר די בזה וכן שכר עבירה כנגד הפסדה בא להעיר לאדם להמנע מן העבירות ואמר והוי מחשב בהעדרה מה שיעדר ממך העונש המיועד לו ויהיה בעיניך כאלו הגיעך העונש ונצלת ממנו הצלה גמורה ואפילו אם לא יגיעך שכר אחר במניעתו די לך בזה וכ"ש שיגיעך שכר כמו שביארנו ויש מפרש ג"כ שהוא מאמר מיוחד לעצמו וביאורו הוא שאם תראה שיגיעך הפסד בעשיית המצוה יהיה אותו הפסדקל בעיניך בערך השכר השמור לך בעשייתה וכן אם תזדמן עבירה לידך ויגיעך ריוח בעשייתה יהיה אותו ריוח קל בעיניך בערך העונש המיועד לך בעשייתה כענין ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חץ

10) Loss aversion - From Wikipedia, the free encyclopedia

In cognitive psychology and decision theory, loss aversion refers to people's tendency to prefer avoiding losses to acquiring equivalent gains: it is better to not lose \$5 than to find \$5... Some studies have suggested that losses are twice as powerful, psychologically, as gains.[1] Loss aversion was first identified by Amos Tversky and Daniel Kahneman.[2]